

ועדת המשפטנים הבינלאומית

הודעה לעיתונות

2 בנובמבר 2005

ישראל: הצעת חוק מעניקה לגיטימציה למעצר בבידוד

ועדת המשפטנים הבינלאומית (להלן: הוועדה) שיגרה היום מכתב ליו"ר ועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת, שבו הביעה את חששותיה העמוקים בעניין הצעת חוק לשינוי תנאי המאסר, המעצר והחקירה של חשודים בעבירות ביטחון, שאינם תושבי ישראל. הצעת החוק תפתח פתח למעצר ממושך בבידוד, תגדיל את הסיכון לעינויים ותשלול מהעצורים את זכויותיהם הבסיסיות.

ההצעה, שכותרתה "חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (עצור שאינו תושב, החשוד בעבירת ביטחון- הוראת שעה), התשס"ו-2005", נועדה באופן רשמי למלא את החלל המשפטי שהותירה הנסיגה הישראלית מרצועת עזה בחודש אוגוסט. עד אז עמדו לרשות רשויות החקירה סמכויות נרחבות מכוח תחיקת הביטחון שפירסם מפקד כוחות הצבא הישראלי באזור עזה.

הצעת החוק, אם תאומץ, תתנגש באופן בוטה בסטנדרטים בינלאומיים של זכויות אדם ותפר את התחייבויותיה המשפטיות של ישראל. במיוחד ייפגעו התחייבויות הקבועות באמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות ובאמנה נגד עינויים, שאת שתיהן אישרה ישראל.

הצעת החוק קובעת כי ניתן להחזיק במעצר חשוד בעבירת ביטחון, שאינו תושב ישראל, בלי להביאו בפני שופט לתקופה של 96 שעות. הניסיון מראה כי עינויים מתרחשים בדרך כלל ב-24 השעות הראשונות של המעצר. בנוסף קובעת הצעת החוק, כי ניתן שלא לאפשר לעצור להיפגש עם עורך דין לתקופה של עד 50 ימים. במכתבה קובעת ועדת המשפטנים הבינלאומית, כי הוראה זו מתעלמת באופן מוחלט מן המשפט הבינלאומי, ובמיוחד מהמלצת הוועדה לזכויות האדם מ-2003, שקראה לישראל "להבטיח שאיש אינו מוחזק במעצר למעלה מ-48 שעות בלי גישה לעורך דין".

הוועדה הביעה דאגה גם מההצעה שלא להרשות לעצירים להיות נוכחים בעת הדיון בבית המשפט בשאלת הארכת מעצרים או בערעורים שהגישו. אם העצור אינו נוכח בבית המשפט, הוא אינו יכול לערער על חוקיות המעצר – זכות בסיסית שאין להשעותה לעולם.

במכתבה מדגישה הוועדה כי: "לפי הצעת החוק) ניתן לשלול מהעצור גישה לעורך דין עד 50 ימים לאחר המעצר, ועצור עלול להמתין עד 96 שעות לפני שיובא בפני שופט. חוק זה יוצר סוג של מעצר

ממושך בבידוד, האסור על פי המשפט הבינלאומי. ארגוני זכויות אדם בינלאומיים הדגישו את הקשר שבין מעצר בבידוד לסיכון הגובר לכך שעצור יהיה נתון לעינויים של רשויות החקירה".

ועדת המשפטנים הבינלאומית קראה לוועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת שלא לאמץ את הצעת החוק ולמלא בקפידה את התחייבויותיה של ישראל על פי המשפט הבינלאומי.